

Tízokov kameň - *Slniečny kameň*

Tjálfí - v škandinávskej mytológii služobník severogermánskeho boha *Thora*, syn sedliaka; jeho sestrou bola *Röskva*; Thor a *Loki* sa v ich dome zastavili počas svojej cesty po svete ľudí; Tjálfí zabil dvoch capov, aby sa mohli spoločne do sýlosti najesť; nepočúvol však Thorov príkaz neštípať kosti a dávať stranou kožu zvieratá a poškodil stehennú kosť; keď Thor svojím kladivom *Mjöllni* oživil zvieratá, zistil, že jedno z nich kríva; chcel sedliaka aj s jeho rodinou zabiť; tí ho však uprosili, aby ich nechal pri živote a za to sa ich deti stali Thorovými služobníkmi

Tjazi - v germánskej mytológii pozri *Skadi*

<http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=cs&u=http://cs.wikipedia.org/wiki/Tjazi&prev=/search%3Fq%3DTjazi>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tjazi>

E. Boyd Smith: Tjazi unáša Idunn

tjuringa - *čaringa*

tkaná tapiséria - *tapiséria tkaná*

tkanica cigánska - *cigánska tkanica*

tkanica kartičková - *kartičková tkanica*

tkanie, tkáči, tkáčstvo - textilná technika s použitím rôznych väzieb, techník, na krosnách aj bez nich; počiatky už od neolitu (asi 5 tis.pr.Kr.); v antickom staroveku tkáčstvo zahrnuté medzi ars mechanicae)

pozri *textúra, útok, osnova; cigánske tkanice, kartičkové tkanice, torontali, grécka technika, grécky sumak; koberec, tapiséria, gobelín; žakár 2, ratiné, ratinovanie, panama, pozament; remeslá; úplet; Aténa, Arachné; Tait; Xochiquetzal; Maurícius; koptské umenie*

[http://en.wikipedia.org/wiki/Weaving_\(mythology\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Weaving_(mythology))

Večerné pradenie (žaltár Hunterian, 1170)

Ch. de Pisan: Arachné (miniatura z L'épître d'Othéa, 1450-1475)

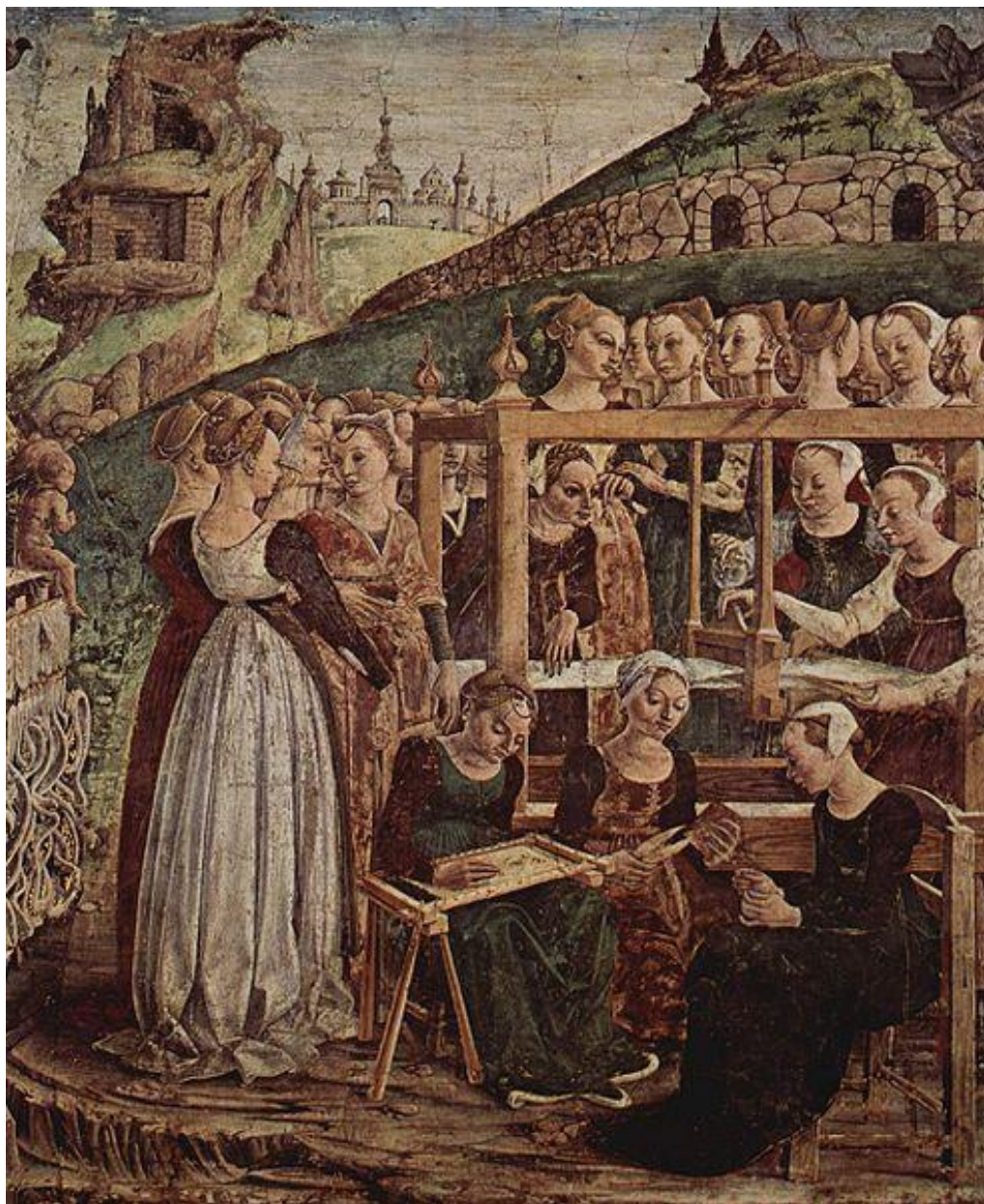
I. Claesz van Swanenburg: Het Spinnen, het Scheren van de ketting, en het weven (1594-1596)

Miniatúra zo spisu „De mulieribus claris“ (15. st.)

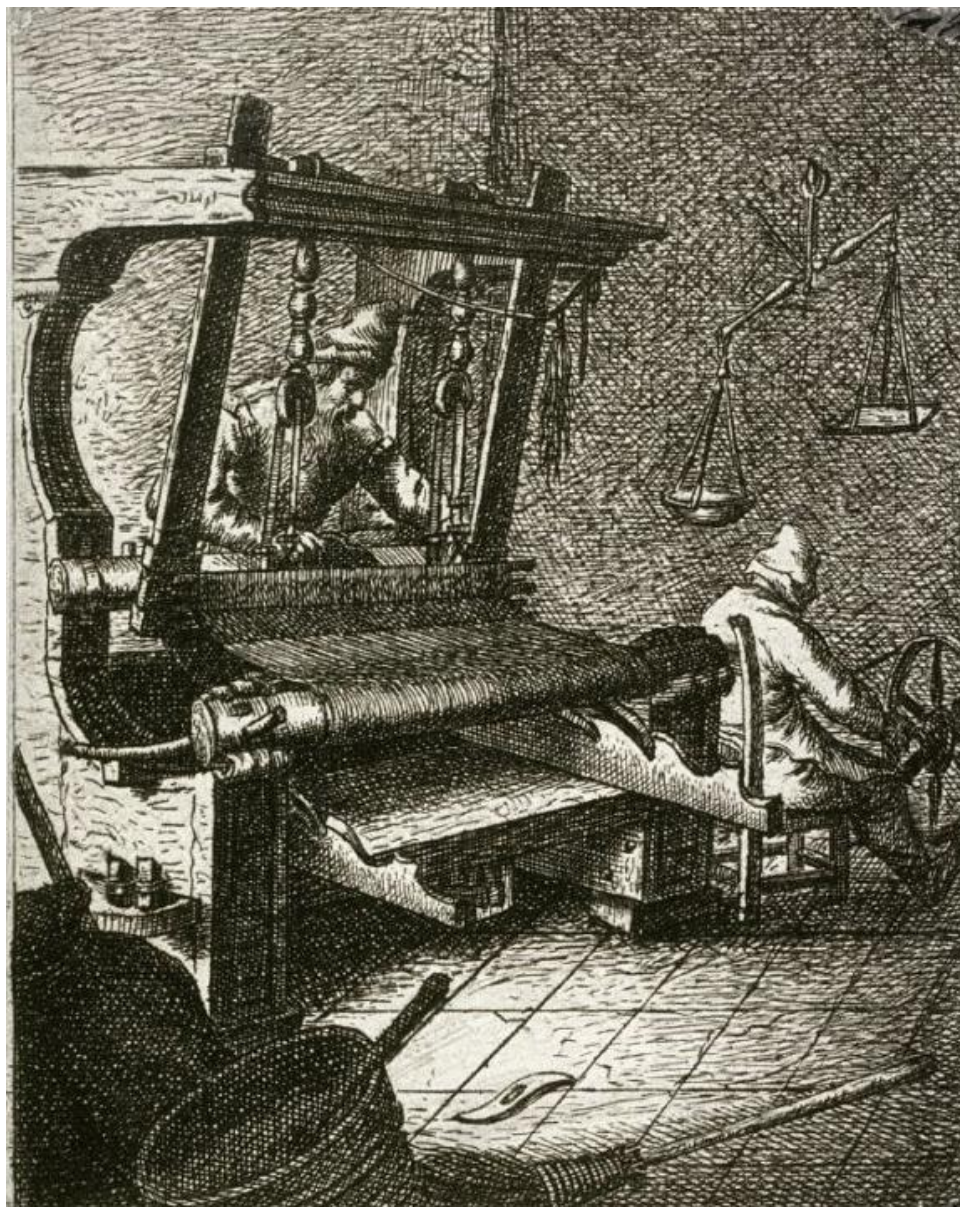
B. Pintoricchio: Penelope s nápadníkmi

F. del Cossa: Arachné za tkáčstkym stavom a prizerajúce nymfy (1460)

J. van Winghe: Sv. Pavol v Korinte s Aquillou a Priscillou (čierna krieda, hnedý tuš, bieloba, lavírovanie, 1585-1590)

Podľa J. J. van Vieta: Tkáčstvo (drevoryt, po 1635)

Ch. Weigel st.: Tkáč (medirytina, 1698)

Ch. Weigel st.: Tkáč (medirytina, 1698)

Ch. Weigel st.: Tkáčka pozamentov (medirytina, 1698)

Ch. Weigel st.: Tkáč (medirytina, 1698)

V. van Gogh: Tkáč (1884)

V. van Gogh: Tkáčsky stav (1884)

M. Kurth: Priadky (1904)

tkanina - pozri *textília*

tkanina koptská - *koptské tkaniny*

tlač - v užšom význame postup prenášania farby z tlačovej *matrice* tlakom na papier; vznik v *staroveku* v Číne (na tlač používané *razidlá*, *pečatidlá* a rôzne *šablóny*); základné tlačové techniky:

http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=24

a) *tlač z výšky*: odvodené techniky *kníhtlač*, *flexografia*; tlačová forma má vystupujúci reliéf (tlačové časti prevyšujú neotláčané); pozri *kovoryt*

b) *tlač z plochy*: *kameňotlač*, *litografia*, *ofsetová tlač*, *svetlotlač*; tlačová forma nemá reliéf a farba sa zachycuje na olejofilných tlačových prvkoch, zatiaľ čo hydrofilné prvky farbu odpudzujú

c) *tlač z hĺbky*: *neotypia*, *hlbkotlač*, *ocel'otlač*, *heliogravura*, *meditlač*, *tlač puncovaná*; tlačové prvky - vyhlbené leptaním alebo rytím

d) *prietlač*, *sieťotlač*; tlačovú formu tvorí *šablóna* na sieti, cez jej priechodné plochy sa pretláča farba na tlačovinu

e) *elektrostatická tlač*; využívanie vlastností niektorých polovodičov, pričom farba sa prenáša bez tlaku, rozdielom elektrických potenciálov

www: za prvé stopy techniky tlače pokladáme primitívne *pečiatky*, ktorými si dávni lovci ozdobovali kožu a stany; aj *babylonské* pečate vtlačované do mäkkej hliny a *razidlá mincí* pripomínajú tlač (pozri *valčekové pečate*); v 3.st.pr.Kr. starí *Asýřania* používali vtlačované pečiatky na jednoduché znaky *klinového písma*; za oblasť vynálezu tlače sa dodnes považuje *Daleký východ*, stará *Čína*, *Kórea*, a *Japonsko*; kamenné platne používali v Číne od 2.st.; sú to tzv.

„kamenné knižnice“; v 6.st. používali drevené dosky a v 9.st. kovové platne; išlo o techniku *doskotlač*; v Európe sa doskotlač zaviedla omnoho neskôr; všetky doteraz spomínané techniky tlače rátame do techniky *tlače z výšky*; nevýhodou doskotlače bolo, že dosky a platne so znakmi sa dali použiť len raz; ak chceli vytlačiť inú sústavu *znakov* alebo inú *ilustráciu* museli vyrobiť aj novú platňu; až v 15. storočí v Európe vynášiel J. Gutenberg techniku tlače, ktorej princípom bola vlastne tvorba stavebnice z voľne zostavovateľných znakov; znaky a *písmená* sa pred tlačou uzavreli do formy a po tlači opätovne rozobrali a použili na zostavenie inej formy; táto technika sa nazýva *knihtlač*; je to taktiež technika tlače z výšky

pozri *polygrafia, print, paleotyp, anopistografický otláčok, anopistografická tlač, opistografická tlač, prvotlač/paleotyp/inkunabule; chalkografia, kuprotypia, flexografia/gumotlač, hektograf, novotlač, knihtlač, ocelotlač, razená ocelotlač, kovoryt, tlač puncovaná, heliogravúra/fotogravúra, serigrafia/sieťotlač, xerografia, intagliová tlač, farbotlač, reprografia; draft, letter, makulatúra; elektroryt; hyalografia; hydrotypia, olejotlač, reliéfna tlač, grafické techniky tlače z výšky, hĺbky, plochy, litografia, ofset, autografia, autolitografia, autoperovka, autotypia, manulová tlač, chromogénna farebná tlač/digitálna C tlač; carbon black, perovka, per extensum, tiráž, editácia, fragment, impressum/tiráž, imprimatur, ineditum, inkunabule; vodoznak, podtlač, kefový obtáh, nátláčok, sútláč; štočok, matrica, rematrica, patrica, raster; tangýra; cercle de la Librairie; cenzúrny edikt; signet, nakladateľská značka, reagenčná farba; impresum; ineditum*

http://www.daliprint.eu/index.php?zobraz_menu_id=7&zobraz_submenu_id=32

http://en.wikipedia.org/wiki/Pad_printing

<http://www.galori.eu/news/tema-grafika1/>

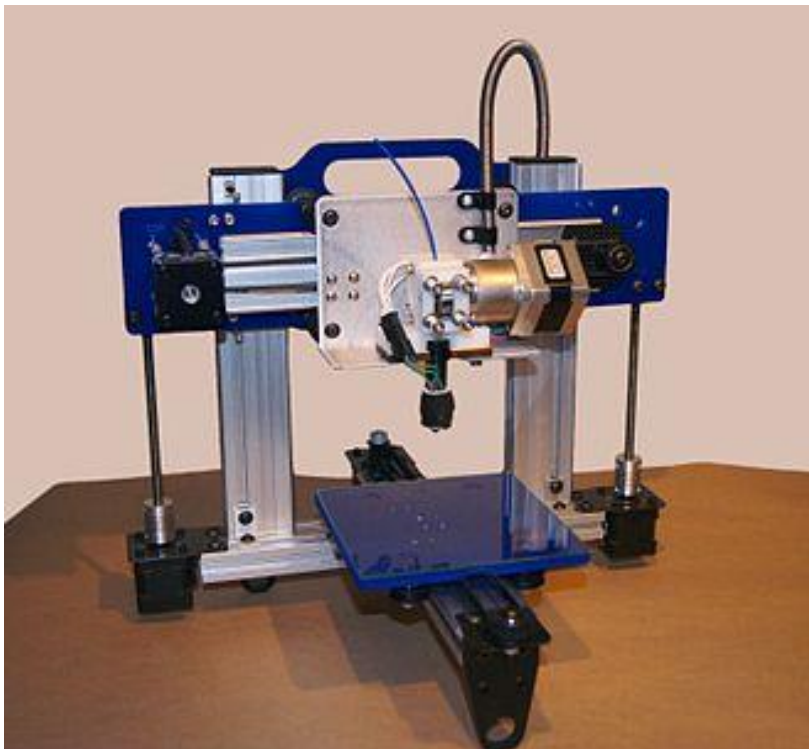
tlač albumínová - albumínová tlač

tlač anopistografická - anopistografická tlač

tlač autorská - autorská tlač

tlač 3D - www: 3D tlač je proces, pri ktorom sa prostredníctvom špecifického zariadenia vytvárajú trojrozmerné objekty z vhodného materiálu; tlač po vrstvách je riadená ovládacou elektronikou na základe programovej predlohy; začiatky technológie 3D tlače sú v pol. 20.st., keď si Charles Hull dal r. 1963 patentovať technológiu *stereolitografie*; táto technika spočíva v trojrozmernej *laserovej tlači* s využitím UV laseru a tekutého fotopolymery; pred koncom 90.rokov potom Hull pod hlavičkou svojej novej firmy 3D Systems vytvoril prvé zariadenie tlačiace v 3D formáte pre širokú verejnosť, tzv. stereolitografický aparát SLA-1; v tom čase sa tomu nehovorilo 3D tlačiareň, jednako len modely SLA sa tiež stali základom vývoja dnešných 3D tlačiarň či CNC strojov; SLA-1 bol využívaný iba beta zákazníkmi a postupne upravovaný, až prišla na svet podoba SLA-250, ktorá bola ponúknutá širokej verejnosti; StereoLithography Apparatus SLA-1 je doposiaľ k nahliadnutiu vo Fordovom múzeu v Dearborn v Michigane; nástup konkurencie priniesol natrh nové technológie, využívajúce termoplast či pracujúce s CO2 laserom a práškovým materiálom; r. 1993 Massachusetts Institute of Technology (MIT) patentoval technológiu trojrozmerných tlačiarenských techník, ktorá pracovala s práškovým materiálom a tekutým spojovačom; licenciu k tejto technológii potom kúpila firma Z Corporation a na jej báze začala vývoj 3D tlačiarň ako takých; pozri *počítačová grafika 3D*

<http://www.shapeways.com/blog/archives/401-you-can-now-3d-print-in-glass-with-shapeways.html>

3D tlačiareň

Výtlačok 3D tlačiarňou

tlač bloková - *anopistografická tlač v podobe knihy blokovej*

Baleka: tiež *doskotlač* či *tlač dosková* alebo *jednolistová tlač*; nem. *Einblattdruck*; *knižná tlač* z doby pred *Gutenbergovým* objavom sadzby a tlače z voľných, jednotlivo z kovu liatych písmen (okolo 1440); tlač bloková je najstaršou tlačovou technikou, známou už v 8.st. v *Číne*, *Japonsku* a *Kórei*; najstaršou čínskou blokovou knihou je *Diamantová sútra*, datovaná do r. 868; v Európe sa doskotlač vyvinula koncom 14.st. a tlačili sa ňou *hracie karty*, *obrázky svätých*, *letáky*, ale aj *knihy*; doskotlačou tlačená napr. *bible pauperum* (posledná štvrtina 14.st.), určená predovšetkým

negramotným svojím dôrazom na zobrazenie scén, napr. z Kristovho života, ktoré sprevádzali iba stručné texty; pri blokovej tlači sú písmo a ilustrácie ako jedna stránka (blok) vyrezané do jedného dreveného štočku; každú stránku bolo treba vyrezať osobitne; na tlačové plochy štočku bola nanosená farba a potom bol štočok prekrytý navlhčeným papierom; odtla papierom; odtlačky boli získané iba hladidlom, t.j. bez *lisu*, rovnako ako v prípade *anopistografickej tlače*; odtlačky celých drevorytových stránok boli rubom zlepované k sebe a kníhviazačsky viazané niťou, dratvou, koženým alebo pergamenovým remienkom; tlač po jednej strane listu zväčšoval rozsah blokových kníh, ktoré tvorili „špalíček“ (čes. termín); bloková tlač zostala súčasťou grafickej tvorby aj v prípade novovekých autorov, napr. *M. Alša*, *J. Bendu*, *A. Kašpara*, *O. Menharta*, *J. Váchala* a ďalší.

pozri *donáty*; *hracie karty*; *odpustky*; *lubok*; *židovský kruh*

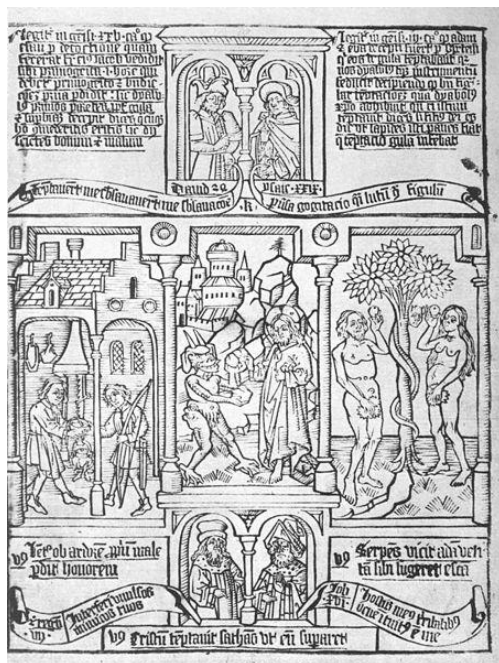
<http://de.wikisource.org/wiki/Blockb%C3%BCher>
http://en.wikipedia.org/wiki/Woodblock_printing

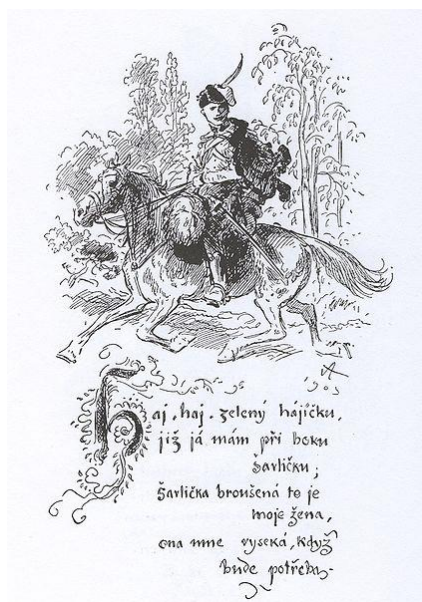
Sedem plagi. Vylatie prvej čaše Božieho hnevu (blokova tlač z 15.st.)

Diamantová súra

Neznámy autor: Bible pauperum (drevoryt, 1470)

M. Aleš: Špalíček riekaniek Národných piesní (1905)

J. Váchal: Ex libris J. Váchal

tlač bloková chiroxylografická - chiroxylografická bloková tlač

tlač bodková/technika bodkovacia - technika *leptu*; *štočok* (medený) opracovávaný razidlom (*bodcom/puncom*) v tvare bodu, krúžku, hviezdičky apod.; vyvinutá z *tlače puncovanej*, ktorá bola technikou bez použitia kyseliny; porovnaj *šrotová tlač*, *kovorez*

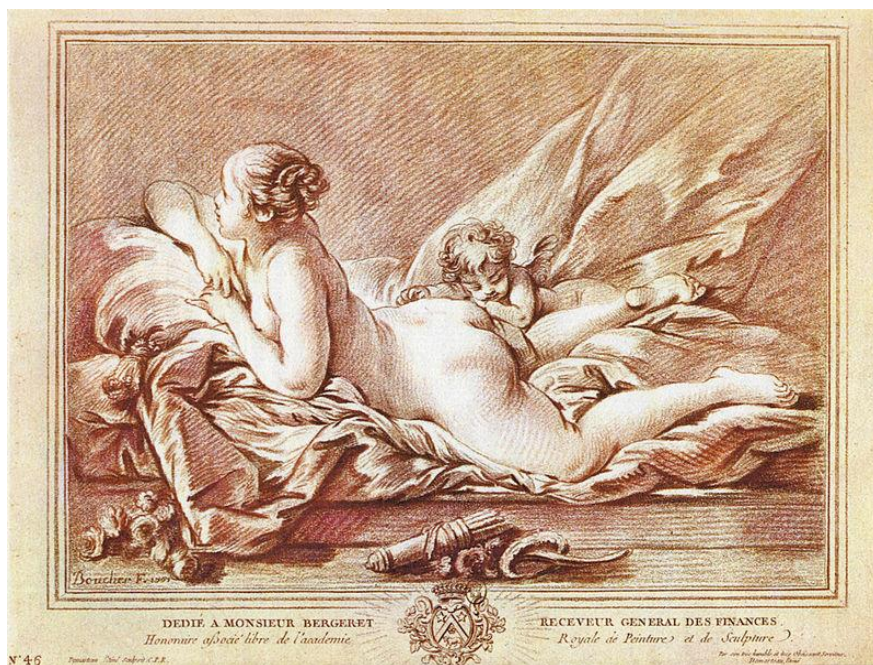
-forma *leptu*; umelecká *grafická technika tlače z hĺbky* odvodená z *tlače puncovej*; užívaná od 16.st., obľúbená najmä koncom 17. a na zač. 18.st. vo Francúzsku a Veľkej Británii; kryt *matrice* nie je pred leptaním predkreslený líniami, ale bodkami pomocou *bodca/ihly* alebo *kladivka*; väčšie plochy opracované *muletou*, *matoárom* alebo *ruletou* či *skoblinou*; zazrnenie matrice dáva možnosť bohatého tónovania

Baleka: v umeleckej grafike technika *leptu* formou *tlače z hĺbky* (*bodkovaný lept* ?); odvodená z *puncovej tlače*; tiež grafický list touto technikou; plocha kovového štočku pripravená krytom k leptu je opracovaná bodmi vbíjanými *ihlou*, zdvojenými ihlami, zväzkom ihiel, *matoárom*, *ruletou*, *muletou* a d. nástrojmi; body po leptárskom kúpeli nemajú pravidelnosť bodov po razidlách alebo rydlu ako pri puncovej tlači; pôsobia bohato, lebo objemy sú mätko modelované vo svojich prechodoch zo *svetla* do *tieňa* pomocou bodov; bodkovacia technika býva dopĺňovaná suchými postupmi, puncovaním alebo *suchou ihlou*, v novšej dobe i strojovými postupmi (elektrické vŕtačky); tlačilo sa jednou farbou, tlač červenou farbou blížiac sa farbe *rudky* bola veľmi vyhľadávaná, alebo sa tlač *kolorovala*; list bodkovou tlačou pôsobil mätko a maliarsky; citlivá doska umožňuje v priemere okolo 200 dobrých odtlačkov; za objaviteľa techniky bodkovej tlače je považovaný *F. Bartolozzi*, ktorý pôsobil v Anglicku; prispel k rozšíreniu techniky tou mierou, že bola označovaná za *anglickú bodkovaciu techniku* a odlišovaná od francúzskej *kriedovej techniky* (franc. *manière au crayon*); bodkovanie však použil už skôr *G. Campagnola* a nemeckí a holandskí *zlatníci*, po nich grafici 16.st.; *G. Demarteau* zaviedol tlač červenohnedou farbou, napodobňujúcu dobovo obľúbenú *rudku*; v súčasnosti táto technika takmer vymizla

Beliana: bodkovacia technika alebo bodkovacia maniera alebo *bodkovacia rytina* je (tiež) technika *medirytu*, pri ktorej sa tónová kresba do povrchu dosky vybodkuje ihlou, hrotom bodkovacieho *kladivka* alebo *ruletou*; tlač môže byť aj farebná; používala sa v 16.-18.st.; postupmi grafickej techniky *tlače z hĺbky* vznikali *puncované rytiny* (pozri *šrotová tlač*); porovnaj *kovoryt*

F. Bartolozzi: Detail grafického listu bodkovou tlačou
G. Campagnola: Dieťa a tri mačky (bodková tlač)

G. Demarteau: Akt (rytina podľa F. Bouchera)

L. M. Bonnet: Študijská kresba

tlač brokátová - brokátová tlač

tlač cestová /cestotlač - tiež Baleka: tiež *tlač v ceste*, *technika cestovej tlače* a tiež grafický list vytvorený touto technikou; ide o *tlač z výšky*, pre ktorú bola zvyčajne použitá doska z mäkkého kovu alebo dreva a do ktorej bola vyrezaná kresba a boli vbité i plastické ozdoby; papier pre tlač bol pokrytý lepidlom a potiahnutý zvláštnou cestovitou hmotou, často zafarbenou; na cesto bolo niekedy kladené i *plátkové zlato*; tlač robený čiernou farou formoval cestovitú hmotu, v ktorej reliéfu sa objavila kresba a vbíjané ozdoby; cestové tlače patria k najväčším vzácnostiam grafických zbierok (súpis podchycuje necelých dvesto tlačí), nakoľko vysychajúca cestovina, ľahko sa odlupujúca z papiera, podstatne znižovala životnosť listov tejto techniky, obmedzenej iba na 15.st.

tlač cez sito/sieťotlač - tlač cez šablónu

tlač cez šablónu/tlač šablónová/tlač cez sito – sieťotlač

tlač digitálna - digitálna tlač

tlač dosková/doskotlač - variant *tlače blokovej*; tiež *anopistografická tlač*; týmto štýlom tlačené aj *bible pauperum*; pozri *kníhtlač čínska*

Beliana: tlač z drevených dosák; drevená doska (*štočok*) sa v mieste, kde mal obraz ostať biely, ručne vyhlbila, po natretí farbou sa na ňu položil navlhčený papier, po ktorom na zadnej strane sa prešlo kefou, pričom vyvýšené miesta sa odtlačili (pozri *tlač z výšky*); tlačilo sa na jednu stranu, nepotlačené strany listov sa zlepovali na spôsob *leporela* a vznikla *blokovaná kniha*; technika rozmnožovania doskotlače bola vynájdená v 7. alebo 8.storočí v Číne (pozri *kníhtlač čínska*); odtiaľ sa v 14.storočí rozšírila cez *Perzskú ríšu* do Európy; prvé európske doskotlače sú známe z 1.pol. 15.st.; k obrázkom, ktoré boli často len *kontúrové* a ručne *kolorované*, (*hracie karty*, *obrázky svätých*), sa postupne pripájali texty; tak vznikali pred vynájdením *kníhtlače* najmä *kalendáre*, *donáty* a časti *bible*; tlačili sa často v národných jazykoch a boli určené širokej verejnosti; dokumentujú zvýšenú potrebu rozmnožovania textu, techniku kníhtlače však neovplyvnili; pozri *bible pauperum*

- *anopistografická tlač*, *tlač blokovaná*, *doskotlač*, *tlač jednolistová*, *Einblattdruck* je *grafická technika tlače z výšky* bez použitia stroja, iba tlakom dlane alebo hladidla, používaná pôvodne pri otláčaní *drevorezov* (knížna tlač z doby pred *Gutenbergovým* vynálezom *kníhtlače*); písmo aj *ilustrácia* ako celá stránka - blok - vyrezané z jedného dreveného *štočku*; vyhladzovanie zanechalo stopy na rube *papiera*; typom *anopistografického odtlačku* je napr. *frotáž*; *anopistografický odtlačok* vznikal preto iba na jednej strane a iba zlepovaním týchto odtlačkov nepotlačenou stranou k sebe vznikali *blokované knihy*, ktoré pri väčšom rozsahu vytvárali *špalíček/venček/kyticu*; *anopistografickou/blokovou tlačou* vytlačená napr. *bible pauperum*; formou *západoeurópskej tlače blokovej* bol ruský *lubok*; pozri *tlač opistografická*; *monotlač*; *leták*, *obrázkový hárok*, *odpušky*, *hracie karty*

tlač dúhová - tlač irisová

tlač duplexová - duplexová tlač

tlač duplexová nepravá - duplex nepravý

tlač farebná - tlač viacerými farbami za použitia jednej alebo viacerých matric; farebnosť preniká do takmer všetkých grafických techník a rozširuje tak definíciu grafiky ako čierno-bieleho umenia; v stredoveku farebnosť dosahovaná *kolorovaním štetcom* alebo *cez šablónu*, ale aj *sútláčou* a *pretlačou* niekoľkých dosiek, každé pre inú farbu; vypracované aj postupy pre *viacfarebné tlače z jedného štočku*; k farebnej tlači patrí aj *jednofarebná* ale *tónovo odstupňovaná tlač*: *chiaroscuro*; pozri *atelier 17*; *odtlačok*

1. tlač reprodukčná/grafika priemyselná; pozri *reprodukcia farebná*, *duplex*, *duplex nepravý*, *farbotlač*, *chromozinkografia*

2.umelecká tlač/grafika voľná: *litografia farebná*, *lept farebný*, *drevorez farebný*, *rytina farebná*, *linoryt farebný*; *irisová tlač/dúhová tlač*; *šerosvitový drevorez/chiaroscuro*; *anglická farebná tlač*; *podtlač*

Baleka v súvislosti s heslom *tlač z hĺbk*: objav *fotografie* priviedol K. V. Klíča k vynálezu *heliogravury* a k *fotomechanickej hĺbkotlači*; jej zdokonalením je *rotačná tlač z hĺbk*, výhodná pre reprodukovanie mäkkých a v prechodoch bohatých tónových hĺbkach; objav bol využitý aj pre farebnú tlač

tzv. **tlač francúzska** - *tlač za tepla*; tlač medirytiny zo *štočku*, na ktorý je farba nanosená až po jeho nahriatí; teplom zmäknutá farba dokonale preniká aj do najjemnejších vrypov

tlač Gutenbergova - *Gutenbergova tlač*

tlač chromolitografická - *chromolitografická tlač*

tlač chybná - pozri *makulatúra*

tlač intagliová - *intagliová tlač*

tlač irisová/dúhová - z gréc. iris – „dúha“

-tlač s plynulými farebnými prechodmi

-farby oddelené vo *farebnici* sa plynulo vo výtlačku prelínajú a vytvárajú nové *farebné tóny*; používaná pri *ofsete* a iných technikách; pozri *farebník*

Baleka: v *grafike priemyselnej* aj *umeleckej* tlač niekoľkými farbami z jedného *štočku*; pri priemyselnej tlači sú farby vo farebnici stroja rozdelené priečkami ľubovoľnej šírky, takže ležia vedľa seba a vytvárajú dojem *dúhy*; irisová tlač používaná v *užitej grafike* (plagát, knižný prebal, podtlač cenných papierov), ale aj v *umeleckej grafike*

pozri *farebná tlač*; *anglická farebná tlač*

tlač jednolistová - tlač iba na jednej stránke listu; pozri *tlač bloková*, *anopistografická tlač*

tlač knižná - *knihtlač*

tlač knižná čínska - *knihtlač čínska*

tlač kolísková - čes. termín kolébkový tisk; tiež *prvotlač*, *inkunábule*, *paleotyp*; názov kolísková tlač podľa toho, že išlo o tlač z čias, keď boli tlačiarske schopnosti ešte „v kolíske“; termín inkunábule: z incunabula – „plienka“ (tlač v tom čase „v plienkach“); pozri *prvotlač*

Sv. Krištof (doskotlač z paleolitu, Buxheim, 1423)

tlač kombinovaná - pozri *techniky kombinované*

tlač laserová - www: založená na princípe elektrofotografickej tlače; základným prvkom tlačovej jednotky je tlačový valec, vyrobený z elektricky vodivého materiálu (zliatina Al); Na povrchu valca je nanosená vrstva polovodivého materiálu napr. na báze selénu; polovodivá vrstva sa v tme chová ako izolant; keď je však osvetlená dostatočne silným zdrojom svetla, stane sa elektricky vodivou; polovodivá vrstva nanosená na povrch tlačového valca je korónovo nabitá na kladným nábojom na potenciál niekoľkých kV; pretože je tlačový valec v tme, chová sa polovodivá vrstva ako izolant; nabitá polovodivá vrstva sa exponuje laserovým lúčom alebo radom diód LED; lúč je prebehne

a je modulovaný tak, aby na povrchu valca vykreslil rastrovým spôsobom budúci tlačný obraz; v mieste expozície sa polovodivá vrstva stane vodivou a jej náboj je odvedený; obraz, vytvorený nábojom v polovodivej vrstve je „vyvolaný“ kladne nabitým práškovým farbivom; v miestach, kde nebola polovodivá vrstva exponovaná, je doteraz kladný náboj, ktorý bráni prichyteniu súhlasne nabitého farbiva; na valci sa tak vytvorí viditeľný obraz z práškoveho farbiva, zachyteného na predtým exponovaných miestach; obraz je prenesený na papier; prenosu napomáha záporne nabitá plocha (resp. valec), priložená k zadnej strane papiera; obraz vytvorený práškovým farbivom je „ustálený“ horúcim prítlačným valcom alebo ohrevom IR žiarením; farebné laserové tlačiarne pracujú na princípe *subtraktívneho miešania farieb*; tlačiareň preto musí mať štyri tlačové jednotky (pre základné zložky *azúrová, purpurová, žltá* a doplnujúce zložku *čierna*); vzájomné usporiadanie tlačových jednotiek sa pri rôznych typoch farebných laserových tlačiarní líši; niekedy sa k prenosu farbiva na papier používa prenosový pás, na ktorom sa postupne prenášajú obrazy z tlačových valcov jednotlivých tlačových jednotiek

http://www.spsemoh.cz/vyuka/ms-dos/pr_tisku.htm

tlač látková - tlač textilná

tlač manulová - vynález M. Ullmana (1865-1941); dnes už neužívaná kopírovacia technika, pri ktorej sa z predlohy získava *negatív* na tlačovú formu pre *tlač z plochy*

tlač materiállová, prírodninová, frotáž - technika *tlače z výšky*; ide o postupy na hranici grafického prejavu, pri ktorom je na tlačovú plochu pripevňovaný (lepením alebo vbíjaním) rôzny materiál (tkanina, papier, drôt, klince apod.) a potom hovoríme o tlači materiállovej; alebo je použitý materiál z prírody (kvety, listy, kôra, vetvičky); potom hovoríme o tlači prírodninovej; celkom špecifickým typom je *frotáž*; v tomto prípade ide o veľmi starú techniku, používanú ešte pred našim letopočtom v Číne, kedy slúžila na obľahy rytín robených do kameňa; v našom storočí hojne využíval túto techniku surrealistický umelec *M. Ernst*, ktorý získaval trením *tuhou* cez papier obtlače prírodných štruktúr

<http://www.galori.eu/news/tema-grafika1/>

tlač ofsetová - ofset/ofsetová tlač

tlač opistografická - z gréc. opisthios – „zadný“; grafé – „písmo“; t.j. - „popísaný z oboch strán“

Baleka: v grafike tlač po oboch stranách listu; na rozdiel od *anopistografického odtlačku*, ktorý bol tlačou iba na jednu stranu papiera, išlo o obojstrannú tlač na papier; mladší variant *tlače*; typ *tlače* známej už v *Číne, Kórei* a *Japonsku*; pozri *paleotyp*

tlač pastelová - tiež *pastelová technika*; v umeleckej grafike viacfarebná obmena *crayonovej techniky*; ide o *tlač z hĺbky*, pri ktorej sú jednotlivé farby rozložené do niekoľkých *štokov*, každý pre tlač jednou farbou; obidve techniky obľúbené najmä vo Francúzsku 18.st. (techniku rozvinul *L. M. Bonnet*, 1769 svoj postup zverejnil v diele *Le pastel en gravure*), kedy boli vysoko cenené pastelové a kriedové *kresby*; dnes je pastelová tlač doplnkovým postupom iných techník

L. M. Bonnet: Hlava Flóry

L. M. Bonnet: Jemné melódie

tlač prednostná - *prednostná tlač*

tlač prírodninová - pozri *tlač materiálová*

tlač puncovaná - Baleka: v *grafike umeleckej*: *grafická technika tlače z hĺbky*; tiež *grafický list* v tejto technike; plocha kovového *štočku* (medeného) opracovávaná priamo kladivkom (pozri *kladivko s hrotom*), rydlom alebo *razidlom*, *bodcom*, *puncom* s hrotom v tvare bodu, krúžku, hviezdy; plocha takto opracovaná pôsobí ornamentálne; odtlačok môže vzniknúť pri vyššom tlaku hneď, ako je farba nanesená do vrypov, rovnako ako u *medirytu*; technika odvodená v stredoveku zo *zlatníctva*; na konci 19.storočia dovedená k *pointilistickej* dokonalosti; ide o suchý postup (bez prítomnosti kyseliny), ale postupom času sa z nej vyvinul *lept* v podobe *tlače bodkovacej*; porovnaj *šrotová tlač*; pozri *razenie*

Anonym: Nesenie kríža (kovoryt, tlač puncová, 1406)

Anonym: Sv. Bernard Sienský (kovoryt, tlač puncová, 1454)

Anonym: Svätá tvár (kororyt, tlač puncová, 1406)

Anonym: Sv. Krištof (tlač puncová, 15.st.)

tlač reliéfná - 1.druh *monotypie*; tlač z *asambláže* (textílie, drôty, prírodné materiály) pod tlakom lisu *tlačiarenskou farbou*; porovnaj *papierorez* (tlač z *koláže*); reliéfnou tlačou je aj *slepotlač*
2. *lept zinkový* (Baleka)

Baleka: v *grafike* plastická tlač pri súčasnom použití *matrice* a *patrice*; patrica vtlača pod veľkým tlakom papier, plátno, kožu apod. do matrice; reliéf dosahuje výšky až viac ako pol centimetra; druhom reliéfnaj tlače je aj *slepotlač*, pri ktorej sa nepoužíva farba; obe tlače bývajú často kombinované (A. Matasová); reliéfná tlač spája zrakové a zmyslové (*haptické*) hodnoty, je používaná v *knižnej grafike*, *kníhviazačstve* (pozri *knížná väzba*), v *užitej* aj *umeleckej grafike*
www: reliéfná tlač patrí do špecifickej skupiny hĺbkotlačových techník, ktoré nie sú kombináciou zvyčajných techník *tlače z hĺbky*, ale postupom, v ktorom grafik využíva najrôznejšie materiály (papier, textílie, laky) vrstvené na ploche; autor tak dáva vyniknúť ich odlišným štruktúram; ojedinelého efektu sa dosahuje pri tzv. *reliéfnej tlači z hĺbky*, najmä ak ide o formu bez použitia tlačových farieb; typická pre ňu je do silnej dosky extrémne hlboko vyleptaná kresba; tlačí sa v lise za vysokého tlaku na veľmi silný a pevný ručný papier; výtvarný účinok je založený na odtlačku reliéfu na papier; porovnaj techniky *tlače z výšky*: *tlač materiállová*, *prírodninová*, *frotáž*

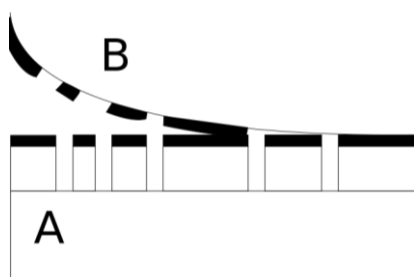

schéma reliéfnaj tlače

http://en.wikipedia.org/wiki/Relief_print

tlač reliéfná z hĺbky - www v súvislosti s heslom *techniky kombinované*: špecifická skupina hĺbkotlačových techník, ktoré nie sú kombináciou zvyčajných techník *tlače z hĺbky*, ale postupom, v ktorom grafik využíva najrôznejšie materiály (papier, textílie, laky) vrstvené na ploche; autor tak dáva vyniknúť ich odlišným štruktúram; ojedinelého efektu sa dosahuje pri tzv. *reliéfnej tlači z hĺbky*, najmä ak ide o formu bez použitia tlačových farieb; typická pre ňu je do silnej dosky extrémne hlboko vyleptaná kresba; tlačí sa v lise za vysokého tlaku na veľmi silný a pevný ručný papier; výtvarný účinok je založený na odtlačku reliéfu na papier; porovnaj techniky *tlače z výšky*: *tlač materiállová*, *prírodninová*, *frotáž*

tlač rotačná - *rotačná tlač*

tlač sépiová - *argentotypia*

tlač skusmo - *tlač autorská*

tlač skúšobná - *tlač autorská*

tlač stará - *paleotyp*

tlač suchá - v *polygrafii* rozmnožovacie a zobrazovacie techniky, ktoré používajú látky schopné stať sa vodivými za pôsobenia svetla; pozri *elektrografia*; porovnaj v kresbe princíp *technik kresby suchou stopou*, v *grafike*: *suchá ihla*; pozri *mokrý postup*, *suchý postup*

tlač skladaná - v súvislosti s heslom *kniha*: prvá tlačaná kniha na zvitku zrejme v *Číne*, rovnako ako skladaná kniha; tá bola podmienená jemnosťou papiera, ktorý umožnil tlačiť iba po jednej strane papiera; zložením potlačené a nepotlačené strany nasledovali za sebou (pozri *anopistografická tlač*); typom skladanej tlače je aj *leporelo*

tlač skusmo - *tlač autorská*

tlač skúšobná - *tlač autorská*

tlač staromajstrovská - *staromajstrovská tlač*

tlač šablónová - *tlač cez šablónu*

tlač šrotová - tiež *razená technika*; vzácné *grafické* listy z 15.storočia *tlače z výšky*, v ktorej kresba vznikala vrázaním *razidiel/puncov* (pozri *kladivko s hrotom*) rôznych tvarov do mäkkej kovovej dosky; zánik v 16.storočí po zdokonalení techniky *medirytu*; česká šrotová tlač prispela významným spôsobom ku zrodu *ilustrácie* (pozri *ilustrácia česká*); pozri *tlač puncovaná*

tlač tampónová - [www: tampónová tlač je tlačiarenský proces, ktorý môže 2D obraz preniesť na 3D objekt; deje sa tak pomocou procesu nepriamej tlače z hĺbkky, v ktorom sa obraz prevádza z tlačovej dosky \(kliše\) cez silikónový nosič, tzv. tampón, na substrát \(plochu pre tlač\); tampónová tlač sa používa pre tlač na produkty v radu priemyselných odvetví \(automobilový priemysel, propagačné výrobky, oblečenie, elektronika, zdravotníctvo, športové potreby a hračky; k potlači môžu byť použité funkčné materiály, ako sú vodivé farby, lepidlá a mazivá; vďaka tvarovej prispôsobivosti tampónu je možné preniesť obraz z roviny kliše na povrch prakticky akéhokoľvek tvaru \(plochý, valcový, guľový, textúra, konkávny alebo konvexný povrch, zložené uhly\)](http://www.tampónová tlač je tlačiarenský proces, ktorý môže 2D obraz preniesť na 3D objekt; deje sa tak pomocou procesu nepriamej tlače z hĺbkky, v ktorom sa obraz prevádza z tlačovej dosky (kliše) cez silikónový nosič, tzv. tampón, na substrát (plochu pre tlač); tampónová tlač sa používa pre tlač na produkty v radu priemyselných odvetví (automobilový priemysel, propagačné výrobky, oblečenie, elektronika, zdravotníctvo, športové potreby a hračky; k potlači môžu byť použité funkčné materiály, ako sú vodivé farby, lepidlá a mazivá; vďaka tvarovej prispôsobivosti tampónu je možné preniesť obraz z roviny kliše na povrch prakticky akéhokoľvek tvaru (plochý, valcový, guľový, textúra, konkávny alebo konvexný povrch, zložené uhly))

http://cs.wikipedia.org/wiki/Tamponov%C3%BD_tisk

tlač textilná - Baleka: potlač textílií drevorezovými štočkami; vyvinutá z egyptských razidiel (pozri *pečat*); v stredoveku, vzhľadom na funkcie, ktoré textílie mali, prevažovali náboženské motívy; neskoršie boli drevorezové štočky používané v manufaktúrnej ručnej potlači textílií, textilných *tapiet* apod.; až do 210.st. si podržal tento tlačový postup svoj význam v *ľudovom umení* (pozri *modrotlač I*) a umeleckou remesle; pozri *pôstne súkno*

Drevená matrice pre modrotlač

tlač v ceste - *tlač cestová*

tlač vzorová - *vzorová tlač*

tlač za tepla - *francúzska tlač*

tlač z hĺbkky/hĺbotlač - Baleka: tiež hĺbkotlač alebo *intagliová tlač*; v grafike ide o tlačiarenský postup, pri ktorom je odtlačok snímaný za značného tlaku z rytých alebo leptaných rýh *štočku*, do ktorých je farba votrená; štočok býva z medi (*meditlač/kuprotypia*), oceli (v polygrafii: *ocelotlač*), mosadze, striebra apod.; do tlače z hĺbkky patria rytiny (*oceloryt, mediryt, suchá ihla, mezzotinta*) a lepty (*mäkký kryt/verniss-mou, akvatinta, bodkovaný lept, kriedový lept* apod.); objav *fotografie* priviedol K. V. Klíča k vynálezu *heliogravury* a k fotomechanickej hĺbkotlači; jej zdokonalením je rotačná tlač z hĺbkky, výhodná pre reprodukovanie mäkkých a v prechodoch bohatých tónových hĺbkach; objav bol využitý aj pre *farebnú tlač*

www: moderná hĺbkotlač vznikla zdokonalením starej ručnej techniky medirytu, ktorú poznáme od 15.st.; vynálezcom hĺbkotlače je Čech Karel Klíč, preto sa podľa neho volá aj *klíčotypia*; hĺbkotlač sa volá aj *heliogravura*, *fotogravura* alebo *intagliová tlač*

www: tlač z hĺbky je tlačiarenská metóda používaná hlavne v *grafike* (porovnaj *polygrafia*); tlač je charakteristická tým, že tlačové prvky sú zahĺbené pod úroveň netlačiacich miest; po nanesení a zotretí prebytočnej farby je táto v tlačovej forme nesená v priehlbinách; vyvýšené miesta sú teda netlačiace a na podklade sa javia ako biele; odtlačok sa získa priamym prenosom na podklad za účinku tlaku; jej opakom je *tlač z výšky*; mechanické postupy tlače z hĺbky sú len o málo mladšie než tlač z výšky; podstata tlače z hĺbky spočíva v tom, že línie alebo body kresby sú vyhlbené pod úroveň povrchu tlačovej formy, obvykle hladkej kovovej dosky; do týchto priehlbín vniká hlbokotlačová farba, ktorá sa potom z ostatného povrchu formy stiera; pri tlači je veľkým tlakom tlačového stroja papier pri tlači vtlačený do rýh, odkiaľ prijíma farbu; hlbokotlačová forma býva najčastejšie vyrobená z medenej, alebo zinkovej dosky, menej často sú používané aj iné materiály ako oceľ, železo, mosadz, hliník dnes hlavne plast; techniky tlače z hĺbky sa delia na mechanické (*rytiny*) a chemické (*lepty*); mechanické techniky nazývané rytiny sú *mediryt*, *ocel'oryt*, *bodkovacia rytina*, *rytina s krejónovou manierou*, *suchá ihla* a *škriabaná rytina (mezzotinta)*; tlač voľných grafických listov sa vykonáva na ručnom meditlačovom lise; pre tlač z hĺbky je charakteristické, že po zložení papiera ostáva farba na jeho povrchu v miernom reliéfe; do povrchu papiera je vtlačená tiež *fazeta*, čiže opracované okraje formy; hlbokotlačové rytiny sú súbor všetkých techník tlače z hĺbky, v ktorých je obraz vyhlbený mechanickým spôsobom; jednotlivé postupy sa môžu uplatniť samostatne alebo sa navzájom dopĺňať či kombinovať s leptacími technikami; rytiny sa nazývajú tiež „suché techniky“; chemické techniky (*lepty*) sú *čiarový lept* (do pevného krytu), *lept s bodkovacou manierou*, *lept s ceruzkovou manierou (crayonová technika)*, *čiarkovaný lept so zrnom*, *lept do mäkkého krytu (verniss mou)*, *zieglerografia*, *lept do krehkého krytu, zrnový lept (akvatinta)*, *kriedový lept* (na svetlo citlivom asfalte), *vykrývaný lept (rezerváž)*, *lavírovaný lept* a *heliogravúra*

www: tlač z hĺbky alebo hĺbkotlač je tlačiarenská metóda používaná hlavne v *grafike*; tlač je charakteristická tým, že tlačové prvky sú zahĺbené pod úroveň netlačiacich miest; po nanesení a zotretí prebytočnej farby je táto v tlačovej forme nesená v priehlbinách; vyvýšené miesta sú teda netlačiace a na podklade sa javia ako biele; odtlačok sa získa priamym prenosom na podklad za účinku tlaku; jej opakom je tlač z výšky; mechanické postupy tlače z hĺbky sú len o málo mladšie než tlač z výšky; podstata tlače z hĺbky spočíva v tom, že línie alebo body kresby sú vyhlbené pod úroveň povrchu tlačovej formy, obvykle hladkej kovovej dosky; do týchto priehlbín vniká *hlbokotlačová farba*, ktorá sa potom z ostatného povrchu formy stiera; pri tlači je veľkým tlakom tlačového stroja papier pri tlači vtlačený do rýh, odkiaľ prijíma farbu; hlbokotlačová forma býva najčastejšie vyrobená z medenej, alebo zinkovej dosky, menej často sú používané aj iné materiály ako oceľ, železo, mosadz, hliník, dnes hlavne plast; techniky tlače z hĺbky sa delia na mechanické a chemické; mechanické techniky nazývané rytiny sú *mediryt*, *ocel'oryt*, *bodkovacia rytina*, *rytina s crayonovou/ krejónovou manierou*, *suchá ihla* a *škriabaná rytina (mezzotinta)*; chemické techniky (*lepty*) sú *čiarový lept* (do pevného krytu), *lept s bodkovacou manierou*, *lept s ceruzkovou manierou*, *čiarkový lept so zrnom*, *lept do mäkkého krytu (verniss mou)*, *zieglerografia*, *lept do krehkého krytu, zrnový lept (akvatinta)*, *kriedový lept* (na svetlocitlivom asfalte), *vykrývaný lept (rezerváž)*, *lavírovaný lept* a *heliogravúra*; tlač voľných *grafických listov* sa vykonáva ručne na *meditlačovom lise*; pre tlač z hĺbky je charakteristické, že po zložení papiera ostáva farba na jeho povrchu v miernom reliéfe; do povrchu papiera je vtlačená *fazeta*, čiže opracované okraje formy; hlbokotlačové rytiny sú súbor všetkých techník tlače z hĺbky, v ktorých je obraz vyhlbený mechanickým spôsobom; jednotlivé postupy sa môžu uplatniť samostatne alebo sa navzájom dopĺňať či kombinovať s leptacími technikami; nazývajú sa tiež „suché techniky“; hlbokotlačové lepty sú rozsiahla skupina hlbokotlačových techník lineárnej aj tónovej kresby, pri ktorých je obraz do hladkého povrchu kovovej dosky vyhlbený pomocou leptadla; tieto postupy sa môžu súhrnne nazývať tiež „mokré“; techniky leptu sú pre svoju rozmanitosť označované za jedno z najvd'áčnejších a najpôsobivejších odvetví grafického umenia; okrem samostatného uplatnenia sa jednotlivé postupy môžu aj kombinovať; pozri *tlačiarenský lis z hĺbky*

-tlačou z hĺbky sú *suchá ihla*, *mediryt*, *ocel'oryt*, *lept*: *akvatinta/zrnkový lept*, *kuprotypia*, *mezzotinta/technika anglická*, *crayonová technika/kriedová technika*, *bodkovacia technika*; *kameňorytina*; *neotypia*, *galvanotypia*, *hlbkotlač*, *odkrývacia technika*; *retrusáž*, *anglická farebná tlač*, *zinkografia*

<http://www.galori.eu/news/tema-grafika1/>
[http://de.wikipedia.org/wiki/Klischee_\(Druckwesen\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Klischee_(Druckwesen))
http://cs.wikipedia.org/wiki/Grafick%C3%A9_techiky
http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf
http://www.daliprint.eu/index.php?zobraz_menu_id=7&zobraz_submenu_id=32

tlač z koláže - tlač z *matrice*, na ktorú sú pojidlovým *lakom* pripevnené rôzne hmoty (*papier, kartón, textil*); tlač využíva ich *plasticnosť* a *štruktúru*; pozri *papierorez; koláž; tlač materiálová*

tlač zo skla - hyalografia

tlač z plochy - *www*: tlač z plochy patrí dnes medzi najpoužívanjšie tlačiarenské techniky; pri tomto type tlače sú tlačiace a netlačiace prvky tlačovej formy v jednej rovine; prenos farby z formy na potláčaný podklad zabezpečujú rozdielne fyzikálno-chemické vlastnosti tlačiacich a netlačiacich prvkov; netlačiace prvky neprenášajú farbu v dôsledku existencie povrchovej vrstvy odpudzujúcej farbu

www: tlač z plochy patrí dnes medzi najpoužívanjšie tlačiarenské techniky; pri tomto type tlače sú tlačiace a netlačiace prvky tlačovej formy v jednej rovine; prenos farby z formy na potláčaný podklad zabezpečujú rozdielne fyzikálno-chemické vlastnosti tlačiacich a netlačiacich prvkov; netlačiace prvky neprenášajú farbu v dôsledku existencie povrchovej vrstvy odpudzujúcej farbu; v súčasnosti tlač z plochy existuje ako *ofsetová tlač*; pri tlači s vlhčením sa na netlačiace miesta naniesie tenký film vlhčiaceho roztoku na vodnej báze, ktorý zabraňuje priľnutiu obvykle mastnej farby pri navaľovaní na tlačovú formu; pri tlači bez vlhčenia (bezvodný ofset) sa prenosu farby netlačiacimi miestami formy zabraňuje použitím vrstvy silikónovej gúmy na netlačiacich miestach a ochranným filmom silikónového oleja; prenos farby z tlačovej formy sa nerealizuje priamo, ale pomocou prenosového valca; potláčaný povrch je zovretý medzi prenosový (potláčací) a pritlačný valec; ofsetová tlač je dnes najrozšírenejšou technikou tlače s univerzálnym použitím

Baleka: v *umeleckej grafike* tlačiarenský postup založený na vzájomnej odpudivosti vody a mastnoty (zvlhčené miesta neprijímajú mastnotu a naopak), pri ktorom otláčané a neotláčané časti štočku sú v tej istej rovine; ako štočok používaná brúsená, zrnená alebo vyhladená kamenná alebo kovová doska, na ktorú sa kreslí masťnými kriedami, pastelom, tušom (pozri *tuš litografický*); nezakreslené miesta prímu vodu, ktorou je potom štočok navlhčený; valcom nanosená masťná tlačiarenská farba nepriľne na mokré miesta, za to prilipne na masťnej kresbe, z ktorej môže byť za veľkého tlaku otláčená na papier; tlač z plochy neobmedzuje grafika ani v prostriedkoch, ani v materiálu, ktorý nekladie odpor, a dáva možnosti priamej kresby na štočok, ale i možnosti jej prenesenia z pretlačovacieho papiera; prináša farebnosť, vyhovuje technickému a výrazovému experimentu

www: pri tomto type tlače sú tlačiace i netlačiace prvky formy prakticky v jednej rovine; selektívny prenos farby zabezpečujú rozdielne fyzikálnochemické vlastnosti tlačiacich a netlačiacich prvkov; netlačiace prvky neprenášajú farbu v dôsledku existencie slabšej povrchovej vrstvy; v súčasnosti existuje tlač z plochy ako *ofsetová tlač* s vlhčením a bez vlhčenia, t.j. tlač s nepriamym prenosom farby z formy na papier cez prenosový (ofsetový) valec; použitie ofsetového valca s pružným pot'ahom predlžuje životnosť formy, umožňuje reprodukciu jemných detailov i na drsných povrchoch; pri ofsetovej tlači s vlhčením sa na netlačiace miesta opakovanne nanáša tenký film vodného vlhčiaceho roztoku, ktorý zabraňuje priľnutiu olejofilnej (mastnej) farby pri navaľovaní na tlačovú formu; pri ofsetovej tlači bez vlhčenia (bezvodný ofset) sa prenosu farby

netlačiacimi miestami formy zabránuje použitím vrstvičky silikónového kaučuku, ktorý pokrýva netlačiace miesta a vytvorením ochranného filmu silikónového oleja; i napriek jej výhodám vyššej kvality tlače je použitie bezvodého ofsetu pomerne malé; ofsetová tlač je dnes najrozšírenejšou technikou tlače v rozvinutých krajinách; má takmer univerzálne použitie

pozri *ofsetová tlač, svetlotlač, fototlač, fototypia, albertotypia, heliotypia, holotypia; litografia, kameňotlač; autografia, autolitografia, dekalkomania, algrafia, fotolitografia, fototlač/ fototypia/ svetlotlač, manulová tlač*

[http://de.wikipedia.org/wiki/Klischee_\(Druckwesen\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Klischee_(Druckwesen))
http://cs.wikipedia.org/wiki/Grafick%C3%A9_techiky
http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

tlač z výšky - tlačová forma má vystupujúci reliéf, na ktorom tlačové časti prevyšujú neotláčané

www: tlač podobná princípu pečiatky; na tlač nie je treba tlačiarenský lis, stačí bežný *kníhtlačiarsky lis* alebo priložiť list papiera na štoček a papier prejsť valčekom; štočky sa pri tejto tlači príliš neopotrebovávajú; do tejto kategórie patria drevorez, drevoryt a linoryt

Baleka: v umeleckej grafike tlačiarenský postup, pri ktorom je tlač prevedená za malého tlaku ručne alebo lisom; farba nanosená na hornú, t.j. tlačiacu plochu, je snímaná obtlačou, obťahom alebo tlačou; netlačiace časti štočka sú odrezané, zaryté alebo odleptané; materiálom štočku, ktorý sa pre nízky tlak v priebehu tlače málo opotrebovávala, a umožňuje tým vysoký náklad, môže byť drevo, guma, korok linoleum, umelá hmota, cesto, kov; okraje štočku nezanechávajú na papieri *fazetu*, t.j. vtlač po obvode štočku, zato je však plocha celého štočku do plochy podložky mierne vtlačená; k technike tlače z výšky patrí *drevorez, drevoryt, linorez, linoryt, cestová tlač, šrotová tlač, zinkový lept, papierorez, sadroryt*

pozri *monotlač, frotáž; fototypografia, fotozinkografia, galvanokaustika, galvanotypia, galvanotyp/elektrotyp; anopistografický odtlačok, kníhtlač, flexografia, flexotlač, rytina do Mässrovej dosky*

[http://de.wikipedia.org/wiki/Klischee_\(Druckwesen\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Klischee_(Druckwesen))
http://cs.wikipedia.org/wiki/Grafick%C3%A9_techiky
http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

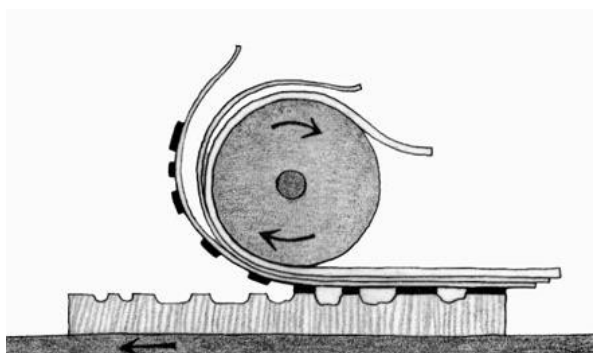

Schéma tlače z výšky

tlačiareň - *printer*; pozri *impresí; impressum; Imprimerie royale, Ashendene Press, Kelmscott Press, Doves Press; knižné umenie*

tlačiarenská čerň - *čerň tlačiarenská*

tlačiarenská farba - *farby tlačiarenské*

tlačiarenská značka - tlačiarenská značka je dôkazom, že *grafiku* tlačil sám autor; väčšinou býva umiestnená vľavo hneď pod okraj tlačovej plochy; tlačiarenské značky sa vyskytujú výlučne na modernej grafike; je ich pomerne málo; ak list nemá tlačiarenskou značku, tak to neznamená, že ho autor netlačil sám; niekedy autori vedľa podpisu či na zadnú stranu pripisujú „vytlačil autor“ a pod.; ak bol list vytlačený niektorým zo známych tlačiarov, môže mať aj pečať, *slepotlač* či tlačiarenskú značku tlačiarov alebo tlačiarenskej dielne a nie autora grafiky

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Grafika>

tzv. **tlačiarská forma materská** - *matrica*

tzv. **tlačiarská forma otcovská** - *patrica*

***tlačiarský lis** - pozri *tlačiarský lis ručný, rýchlolis, tyglovka, lis meditlačiarský, grafický lis, rotačka, satinýrka; kníhtlač, H. Schedel, A. Manutius; tlač*

<http://es.wikipedia.org/wiki/Imprenta>

<http://war.wikipedia.org/wiki/Imprenta>

http://it.wikipedia.org/wiki/Torchio_calcografico

http://hu.wikipedia.org/wiki/Nyomdai_sajt%C3%B3

<http://de.wikipedia.org/wiki/Druckmaschine>

http://en.wikipedia.org/wiki/Printing_press

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Aldus_in_His_Printing_Establishment_at_Venice_Showing.jpg

<https://af.wikipedia.org/wiki/Drukpers>

tlačiarský lis ručný - pôvodne menší a prenosný šraubový lis, ktorý mohol slúžiť aj k tlači *linorytov* a *drevorytov*; skrutkový lis s portálom, ktorý vynášiel okolo roku 1440 mohučský tlačiar J. Gutenberg; predtým sa tlačilo tak, že na nafarbenú formu sa položil papier a ručne po celej ploche postupne pritláčal hladidlom; naproti tomu Gutenbergov lis vytlačil celý *arch* naraz, čo spôsobilo revolúciu v tlačených knihách; Gutenbergov lis bol odvodený od starších lisov na víno a na olivy, aké sa používali už v staroveku a bežne sa používali až do 19.st.; skladá sa z podstavca, často posuvného stola, na ktorý sa umiestňuje tlačová forma (sadzba), a z mostíka na dvoch stĺpoch, v ktorom je uprostred umiestnená skrutka; na otáčanie skrutky slúži dlhá rukoväť; lisy rovnakej konštrukcie sa neskôr robili aj z kovu, čím sa najmä znížilo trenie skrutky a tým zvýšil tlak; pozri *tlačiarský lis*

<http://de.wikipedia.org/wiki/Druckmaschine>

http://it.wikipedia.org/wiki/Torchio_calcografico

http://cs.wikipedia.org/wiki/Tiska%C5%99sk%C3%BD_lis

Tlačiarský lis z čias Guttenberga

Jost Amman: Tlačiarenská dielňa (drevoryt, 1568)

Tlačiarenský lis z 15.st.

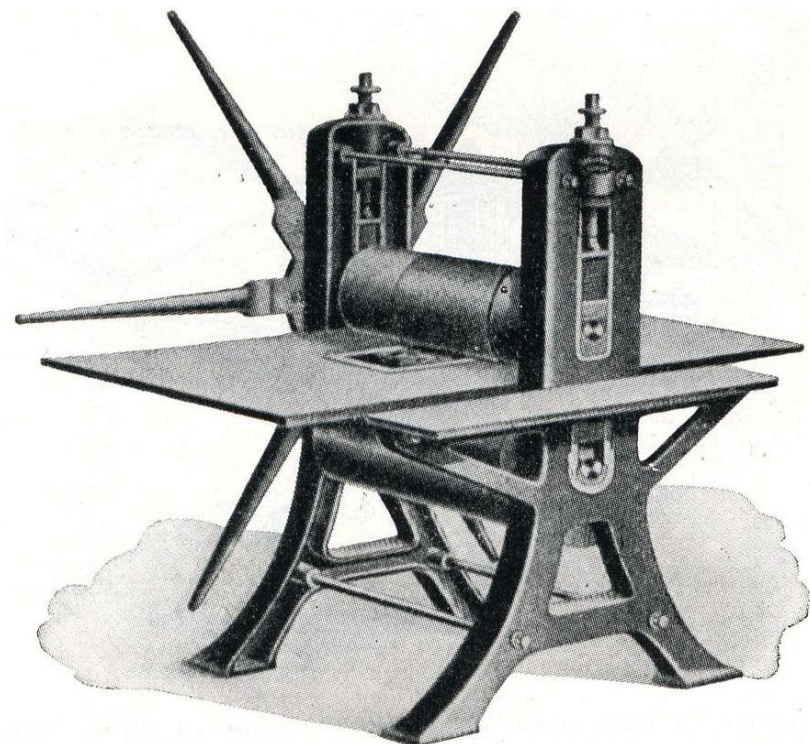
Tlačiarenská dielňa (stredoveká rytina)

F. Flamenga: Jean Grolier u Aldusa Manutiusa (1894)

***tlačiarenský lis z hĺbky** – lis pre tlač *medirytu* (pozri *tlač z hĺbky/hĺbotlač*); tvorí ho robustná konštrukcia z dvoch valcov, z ktorých jeden je poháňaný pomocou hviezdicového kolesa, zatiaľ čo druhý slúži na získanie tlaku; medzi týmito valcami sa pohybuje doska, ťahaná otočným valcom, ktorá nesie navlhčený papier na plstenej doske, ktorá pomáha rovnomerne rozvádzať tlak; tlačiarenským lisom z hĺbky sa tlačí *mediryt*, *lept*, *akvatinta*, *rytina*; kvalitná tlač vyžaduje silné nastavenie určitého tlaku, preto sa v minulosti museli používať na lepty obrovské drevené konštrukcie; teraz pri tlačiarenskom lise z hĺbky stačia menšie lisy s platinovými guľovitými ložiskami alebo guľovou hlavňou po stranách lisu, ktoré podporujú horný valec, odpružovaný špeciálnym zariadením z tanierových pružín v podobe skrutiiek s konkrétnymi profilmi; pozri *satinyrka*

https://it.wikipedia.org/wiki/Torchio_calcografico

Tlačiarenský lis z hĺbky - chalkografická hviezda

tlačiar podľa národnosti -

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Printers_by_nationality

tlačovina - tlačený *polygrafický* výrobok (knihy, časopisy, noviny, *mapy*, drobná tlač, *letáky*, *grafika* apod.);
pozri *typografia*; *aldinka*, *inediktum*, *tiráž*, *fóliové číslovanie*

tlachtli - loptová hra *Aztékov*; pozri *loptové hry*